

Donald Regan vs. servisní koncepce autority*

Donald Regan vs. The Service Conception of Authority

Jana Kokešová**

Abstrakt

Donald Regan usiloval předložit konkurenční teorii autority k té, již navrhl Joseph Raz pod názvem servisní koncepce autority. Regan se od servisní koncepce odchyluje především v otázce, zda autorita poskytuje nové důvody k jednání. Zatímco podle Raze autorita poskytuje nové důvody k jednání, tak podle Regana nikoliv. V tomto článku přepisují Reganovu teorii autority do pojmosloví robustního poskytování důvodů, které nabídl v několika svých článcích David Enoch. Aplikací Enochova pojmosloví usilují prokázat, že i Reganova koncepce nakonec předpokládá poskytování nových důvodů autoritou.

Klíčová slova

Autorita; David Enoch; Donald Regan; Joseph Raz; indikativní pravidlo; příkaz.

Abstract

Donald Regan sought to present a competing theory of authority to that proposed by Joseph Raz under the name of the service conception of authority. Regan departs from the service conception primarily on the question of whether authority provides new reasons for action (i.e., practical reasons). Whereas, according to Raz, authority provides new reasons to act, according to Regan, it does not. In this article, I rewrite Regan's theory of authority into the terminology of the robust reason-giving offered by David Enoch in several of his articles. By applying Enoch's terminology, I show that Regan's conception also presupposes the provision of new reasons by authority.

Keywords

Authority; David Enoch; Donald Regan; Joseph Raz; Indicative Rule; Command.

Úvod

Debaty o konkrétních důvodech k uposlechnutí příkazů autority dosáhly v posledních letech značné sofistikovanosti. Možná ale kvůli takovým podrobným diskuzím ztrácíme ze zřetele širší perspektivu k řešení obecnějších problematik, jako je vytvoření obecné teorie autority. David Enoch se o návrat k širší perspektivě pokouší ve svých textech *Giving Practical Reasons*,¹

* Tento článek vznikl s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., RVO: 68378122.

** Mgr. Bc. Jana Kokešová, Ph.D., Ústav státu a práva, Akademie věd ČR / Institute of State and Law, Czech Academy of Sciences, Czech Republic / E-mail: jana.kokesova@post.cz / ORCID: 0000-0001-9660-4615 / Scopus ID: 58196165200

¹ ENOCH, D. Giving Practical Reasons. *Philosophers' Imprint*. 2011A, roč. 11, č. 4, s. 1–22. ISSN 1533-628X.

*Authority and Reason-giving*² a *Reason-Giving and the Law*.³ Oprošťuje se v nich od identifikace konkrétních důvodů k uposlechnutí autority a namísto toho se soustředí na mechanismus přikazování. Rozbor mechanismu přikazování by podle Enocha mohl vést k pokroku ve filozofickém bádání na poli obecné teorie autority.⁴

Přikazování je jedním z více způsobů poskytování důvodů, jimž se Enoch ve svých textech věnuje. Za účelem rozlišení a analýzy jednotlivých způsobů Enoch vytvořil terminologii poskytování důvodů. Jeho terminologie by mohla posloužit coby analytický nástroj pro rozbor problematik či filozofických sporů, v nichž je stěžejní identifikovat, pojmenovat a roztrždit důvody. Zde, ve svém článku, Enochovu terminologii jako analytický nástroj použiji, a to k rozboru teorie autority Donalda Regana.

Donald Regan ve svých článcích *Authority and Value: Reflections on Raz's Morality of Freedom*⁵ a *Reasons, Authority, and the Meaning of "Obey"*,⁶ reagoval na slavnou servisní koncepci autority Josepha Raze.⁷ S tezemi servisní koncepce Regan souhlasí, nicméně neshoduje se s Razem v otázce, co z tezí vyplývá. Podle Raze teze servisní koncepce nutně vedou k závěru, že autorita poskytuje nové důvody k jednání. S tím Regan nesouhlasí. Nabízí svou vlastní teorii autority a s ní i alternativní čtení tezí servisní koncepce, nepracující s poskytováním nových důvodů. Existuje-li takovéto alternativní čtení, říká Regan, pak neplatí Razův závěr o justifikovanosti poskytování nových důvodů autoritou.⁸

V tomto článku přepíšu Reganovu teorii autority do Enochovy terminologie. Přepis by měl rozkrýt důvody, s nimiž Reganova teorie nutně počítá, a ověřit, zda jeho teorie skutečně umožňuje vyloučit nutnost poskytování nových důvodů. Článek rozdělují do pěti kapitol, z nichž se první tři soustředí na Enochovu terminologii a teorii poskytování důvodů. Čtvrtá a pátá kapitola se pak věnují Reganově teorii a jejímu přepisu do Enochovy terminologie. V závěru čtvrté kapitoly by se mělo ukázat, že i v Reganově koncepci autorita poskytuje subjektům své moci nové důvody k jednání.

1 David Enoch: Způsoby poskytování důvodů

David Enoch identifikuje tři způsoby poskytování důvodů. Rozlišuje mezi (a) pouhým spouštěním důvodů, (b) robustním poskytováním důvodů a (c) epistemickým poskytováním důvodů.

² ENOCH, D. *Authority and Reason-Giving*. *Philosophy and Phenomenological Research*. 2014, roč. 89, č. 2, s. 296–332. ISSN 1933-1592. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1933-1592.2012.00610.x>

³ ENOCH, D. *Reason-Giving and the Law*. In: GREEN, L., LEITER, B. (eds.). *Oxford Studies in Philosophy of Law: Volume 1*. Oxford, GB: Oxford University Press UK, 2011B, s. 1–38. ISBN 9780191729683. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199606443.003.0001>

⁴ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 2; ENOCH, 2014, op. cit., s. 297.

⁵ REGAN, D. *Authority and Value: Reflections on Raz's Morality of Freedom*. *Southern California Law Review*. 1989, roč. 62, s. 995–1095.

⁶ REGAN, D. *Reasons, Authority, and the Meaning of "Obey": Further Thoughts on Raz and Obedience to Law*. *Canadian Journal of Law and Jurisprudence*. 1990, roč. 3, č. 1, s. 3–28. ISSN 2056-4260.

⁷ Donald Regan reagoval na monografii Josepha Raze: RAZ, J. *The Morality of Freedom*. Oxford: Oxford University Press, 1986. ISBN 0198248156. Na první ze zmiňovaných textů Raz odpověděl v rámci článku: RAZ, J. *Facing Up: A Reply*. *Southern California Law Review*. Columbia Law School, 1989, roč. 62, s. 1153–1235.

⁸ REGAN, 1989, op. cit., s. 1018.

K robustnímu poskytování důvodů řadí žádání, slibování a příkazování.⁹ Autorita poskytuje důvody právě prostřednictvím příkazů, tedy poskytuje důvody robustně, říká Enoch. Podívejme se nyní na všechny tři způsoby poskytování důvodů. Začneme pouhým spouštěním.

1.1 Pouhé spouštění důvodů

Pouhé spouštění důvodů spočívá v nenormativní manipulaci s okolnostmi takovým způsobem, že to zapříčiní spuštění už existujícího normativního důvodu.¹⁰ Co si pod tím představit?

Řekněme, že chodec vešel do cesty rozjetému autu. Řidič auta na takovou situaci nejspíš zareaguje zastavením. Proč řidič zastaví? Protože má už existující důvod nezabíjet lidi a zastaví právě kvůli tomuto svému důvodu. Kdyby totiž nezastavil, chodce by srazil. Že se chodec objevil v cestě, byla okolnost spouštějící řidičův důvod nezabíjet lidi. Chodec svým vstupem do vozovky jen manipuloval tímto řidičovým už existujícím důvodem, ale žádný nový důvod řidiči nedal. Ani mu nový důvod dát nemohl, když mezi nimi neproběhla komunikace.¹¹ Řidič na chodcovu přítomnost ve vozovce, a tedy svůj spuštěný důvod¹² nezabíjet lidi, reagoval sám dle svého vlastního uvážení – sám rozhodl, že zastaví. Zastavil tedy nikoliv proto, že by to po něm chodec chtěl, ale proto, že zastavení vyhodnotil jako správnou reakci na svůj spuštěný důvod nezabíjet lidi.

Zajímavé na tomto způsobu spouštění důvodů je, že jím lze spustit důvody i neintencionálně, tedy nechtěně.¹³ Chodec si třeba projíždějícího auta vůbec nevšiml, a tedy si vůbec neuvědomoval, že vstupem do vozovky může spustit něčí důvod zastavit auto. Že lze pouze spustit důvody neintencionálně znamená, že takto může spouštět důvody nejen člověk, ale i zvíře, věc, nebo třeba přírodní síla či počasí. Když se na obloze objeví dešťový mrak, tak si vezmu deštník, neboť nechci zmoknout. Jinak řečeno, mrak na obloze je nenormativní okolností pouze spouštějící můj důvod nezmoknout a já na tento svůj spuštěný důvod reaguji dle svého vlastního uvážení – reaguji na něj přibalením deštníku.

Když takto spouští důvod člověk, může to přeci jen udělat úmyslně.¹⁴ Kupříkladu chodec si může moc dobře uvědomovat, že vstupem do vozovky donutí řidiče zastavit. Nicméně ať už chodec jedná či nejedná s nějakým takovým záměrem, důležité je, že je jakýkoliv jeho záměr irelevantní. I kdyby chodec nějakou intenci měl, tak jeho intence nehraje žádnou roli. Řidič totiž nezastavuje proto, že by to po něm chodec chtěl, ale zastavuje kvůli svému důvodu nezabít člověka. Tento důvod řidič má nezávisle na chodci a měl ho už dávno předtím, než mu chodec vstoupil do cesty a měl by ho, i kdyby mu chodec do cesty nevstoupil.

⁹ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 7.

¹⁰ ENOCH, 2014, op. cit., s. 29.

¹¹ Podle Enocha je nezbytné důvod komunikovat. Viz bod (i) definice robustního poskytování důvodů. ENOCH, 2011A, op. cit., s. 15 a pozn. 44 a 45.

¹² V tomto textu hovořím o „spuštěném důvodu“, „spustitelném důvodu“ a „spouštěném důvodu“. Jde vždy o tentýž druh důvodu. Nazývám ho takto různými způsoby jen k rozlišení, zda už byl spuštěn, je právě spuštěn, anebo spuštěn nebyl, ale v budoucnu být může.

¹³ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 6.

¹⁴ Ibid.

Na obrázku 1 je schematický nákres pouhého spouštění důvodů. Určitý faktor, kupříkladu chodec, pouze spustil už existující důvod nějakého člověka, třeba řidiče, který na svůj spuštěný důvod reaguje jednáním, například zastavením. Jde o jednání, které řidič sám vyhodnotil jako vhodnou reakci na svůj spuštěný důvod.

Obr. č. 1

1.2 Epistemické poskytování důvodů

Epistemické poskytnutí důvodu je upozorněním na už spuštěný důvod. Kupříkladu lékař může upozornit pacienta na zdravotní problém a nutnost ho řešit. Lékař tím žádá důvod nespouští, ale upozorňuje pacienta, že nemoc spustila důvod se léčit.¹⁵

Takové poskytování důvodů je schematicky zakresleno na obr. 2. Subjekt, kupříkladu lékař, upozorňuje na už spuštěné důvody, sám ale žádné nespouští.

Obr. č. 2

1.3 Robustní poskytování důvodů

Mezi robustní poskytování důvodů Enoch řadí příkazy, žádosti a sliby. Robustní poskytování důvodů spočívá ve spuštění už existujícího důvodu,¹⁶ a zároveň v poskytnutí důvodu zcela nového.¹⁷ Slibem, příkazem a žádostí se spouští už existující důvod vyhovět slibu, příkazu či žádosti a k tomu se navíc poskytuje nový důvod určující, jak právě tomuto konkrétnímu slibu, příkazu či žádosti vyhovět.

Když kupříkladu slíbím, že zítra vyvenčím psa, tak spouštím svůj důvod splnit slib a zároveň sama sobě poskytuji zcela nový důvod, který určuje, jakým způsobem mám tento konkrétní slib splnit – venčením psa. Pokud vás požádám o zapůjčení tužky, tak tím spouštím váš už existující důvod vyhovět žádostí a zároveň vám tím poskytuji důvod vyhovět této žádosti právě určitým způsobem – zapůjčením tužky. Když mi můj nadřízený v práci přikáže

¹⁵ Lékař v tomto případě upozorňuje na pouze spuštěné důvody. Lze ale upozornit i na důvody robustně poskytnuté. To udělá kupříkladu kolega v práci připomenutím příkazu nadřízeného. Epistemické poskytování důvodů viz např. ENOCH, 2011A, op. cit., s. 3.

¹⁶ ENOCH, 2011A, op. cit., s.9.

¹⁷ ENOCH, 2014, op. cit., s. 301.

sepsat určitý dokument, tak spouští můj důvod splnit příkaz autority, v tomto případě nadřízeného, a zároveň mi poskytne důvod splnit tento příkaz sepsáním dokumentu.¹⁸

Sliby, žádosti i příkazy Enoch řadí mezi robustní poskytování důvodů, nicméně sliby se od žádostí a příkazů liší. Slibem poskytuji důvody robustně sama sobě, kdežto žádostí a příkazem někomu jinému.¹⁹ Když slíbím vyvenčit psa, tak spouštím *svůj* důvod vyhovět slibům a zároveň poskytuji sama *sobě* nový důvod určující, jak slibu vyhovět – poskytuji sama *sobě* nový důvod vyvenčit psa. Pokud vás požádám o zapůjčení tužky, tak spouštím *váš* už existující důvod vyhovět žádostem a zároveň *vám* poskytuji nový důvod určující, jak máte této žádosti vyhovět.

Robustním poskytováním i pouhým spouštěním se určité už existující důvody spouští, v tom jsou tyto dva způsoby poskytování důvodů stejné. Rozdíl mezi nimi je v tom, že robustním poskytováním se navíc poskytují důvody nové.²⁰ Kdo poskytuje důvod robustně, určuje dle své vlastní vůle způsob, jak má být spuštěný důvod splněn (jako například můj nadřízený v práci určuje, že můj důvod uposlechnout autoritu bude splněn sepsáním určitého dokumentu).

Právě proto, že k robustnímu poskytování je zapotřebí své vlastní vůle,²¹ může robustně poskytovat důvody jen ten, kdo je schopen si svou vlastní vůli tvořit.²² Například nadřízený si tvoří svou vlastní vůli, a tak dle své vlastní vůle může určit, jak mám vykonat jeho příkaz. Svou vlastní vůli si tvoří jen osoby, ale ne zvířata, věci či přírodní síly. Zvíře, věc nebo přírodní síla proto nemůže příkazovat, slibovat ani žádat. Zvířata, věci a přírodní síly jsou schopny pouze spouštět důvody, neboť k pouhému spouštění důvodů není zapotřebí své vlastní vůle. Vlastní vůle je nutná jen k poskytování nových důvodů, což se děje robustním poskytováním, a nikoliv pouhým spouštěním (a také nikoliv epistemickým poskytováním).²³

Na obrázku 3 je schematický náčrt robustního poskytování důvodů příkazem. Autorita, kupříkladu můj nadřízený, svým příkazem spustí můj už existující důvod vyhovět příkazu a zároveň určí, jak mám tomuto konkrétnímu příkazu vyhovět. Na svůj spuštěný důvod proto mám důvod reagovat právě tak, jak mi určil můj nadřízený.

Obr. č. 3

¹⁸ Samozřejmě to ale neznamená, že musíme každé žádosti a každému slibu vyhovět.

¹⁹ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 4.

²⁰ Zůstává ale stále i částečně na vůli řidiče, jak přesně příkaz splní viz podkapitola 3. 3.

²¹ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 14.

²² Robustně může poskytovat důvody jen ten, kdo si tvoří vlastní vůli – jen osoba. ENOCH, 2011A, op. cit., s. 18.

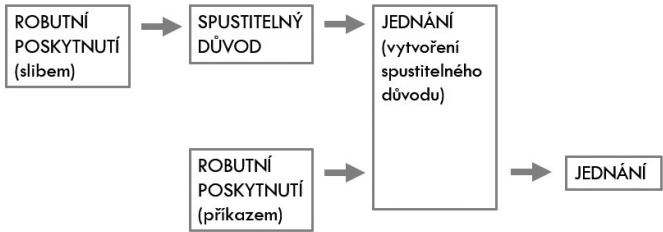
²³ Robustní poskytnutí důvodu znamená zachovat se podle intence jiné osoby. Kupříkladu žádající určuje, jak má žádaný vyhovět žádosti. Slibování je jiné. Slibující určuje, jak se on sám má zachovat. Aby mohl Enoch tvrdit, že i splnění slibu je jednáním dle intence jiné osoby, musí implicitně přijmout některou teorii vysvětlující, jak chápat jednoho člověka jakožto dvě osoby. Nabízí se kupříkladu rozlišovat mezi minulým a budoucím já. Když minulé já slíbí, poskytuje tím důvod budoucímu já.

Pro doplnění uvádím definici robustního poskytování důvodů, kterou Enoch vyjádřil ve třech tezích: (i) A chce dát B důvod k Φ a A tento záměr sděluje B; (ii) A chce, aby B tento záměr rozpoznal; (iii) A chce, aby důvod B k Φ vhodným způsobem závisel na tom, zda B rozpozná sdělený záměr A dát B důvod k Φ . V originále: (i) A intends to give B a reason to Φ , and A communicates this intention to B; (ii) A intends B to recognize this intention; (iii) A intends B's given reason to Φ to depend in an appropriate way on B's recognition of A's communicated intention to give B a reason to Φ .²⁴

1.4 Řetězení

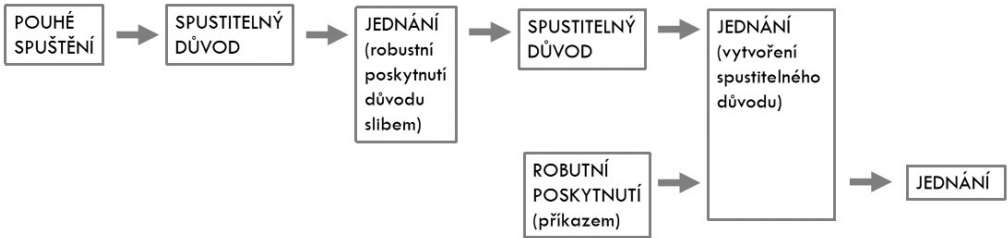
Spouštěné důvody se mohou i řetězit. Kupříkladu podpisem pracovní smlouvy slibuji poslouchat příkazy nadřízeného. Když mi pak nadřízený přikáže, spouští můj důvod poslouchat příkazy nadřízeného, tedy spouští ten důvod, který jsem sama sobě poskytla podpisem pracovní smlouvy. Na obrázku č. 4 je schéma takového řetězení důvodů.

Obr. č. 4

Můžeme se dále ptát, proč jsem vlastně slíbila poslouchat nadřízeného. Nejspíš jsem měla nějaký důvod, například potřebu zajistit si finanční příjem, na který jsem reagovala nalezením práce a podpisem pracovní smlouvy viz obr. 5. Důvody se mohou tímto způsobem řetězit dále a dále.

Obr. č. 5

2 Slib, rozhodnutí a indikativní pravidlo

V této kapitole se budu podrobněji zabývat jistými aspekty slibů a rozhodnutí, jež budou důležité v následujících kapitolách, a také určitému aspektu Reganovy koncepce autority.

²⁴ ENOC, 2011A, op. cit., s. 15 a pozn. 44 a 45.

Reganova teorie sice bude předmětem zájmu až posledních dvou kapitol tohoto článku, považují ale za vhodné řešit už zde určitý její aspekt.

V první podkapitole této kapitoly se zaměřím na rozdíl mezi obecnými a konkrétními důvody plnit své sliby a ve druhé podkapitole na obecné a konkrétní důvody plnit svá rozhodnutí. Ve třetí podkapitole ve stručnosti představím tzv. indikativní pravidlo, jež je centrálním pojmem Reganovy koncepce autority. Ve čtvrté kapitole pak budu tvrdit, že nahrazení nevyhovujícího indikativního pravidla jiným a lepším indikativním pravidlem nemá vliv na otázku, zda je přijetí indikativního pravidla robustním poskytnutím důvodu.

Musím upozornit, že budu pracovat s rozhodnutím i s přijetím indikativního pravidla jakožto s dalšími způsoby robustního poskytnutí důvodu sobě. Enoch sice nezahrnuje rozhodnutí ani přijetí indikativního pravidla výslovně mezi způsoby robustního poskytování, ale ani netvrdí, že by byl jeho výčet (tedy sliby, příkazy a žádosti) vyčerpávající. Jinak řečeno, netvrdí, že by rozhodnutí ani přijetí indikativního pravidla mezi robustní poskytování nepatřilo. Kupříkladu Brian Bix pak přímo navrhuje řadit mezi robustní poskytování i plány,²⁵ přičemž plány lze chápat jako rozhodnutí svého druhu.

2.1 Důvod splnit konkrétní slib

Řekněme, že jsem vám slíbila dnes uklidit na naší společné zahradě. Zahrada je totiž nyní plná harampádí a kdyby se uklidila, mohli bychom ji konečně využívat. Po cestě na zahradu se ale dozvím, že měl můj přítel nehodu a teď čeká v nemocnici na operaci. Mám jít za přítelem do nemocnice, aby tam nebyl sám, anebo mám uklidit na zahradě, neboť jsem to slíbila? Množství filozofické literatury usiluje vysvětlit, proč by měl být slib splněn, jinak řečeno, usiluje identifikovat důvod závaznosti slibu. Je-li totiž slib vůbec pojmem něco znamenajícím, pak by měl existovat důvod plnit sliby.²⁶ V Enochově terminologii se tento důvod nazývá *důvodem spouštěným*.

Měl by tedy existovat obecný důvod plnit sliby, jenž je každým slibem spouštěn. Přesto se ale zdá, že bychom někdy některý svůj slib splnit neměli. Například se může zdát, že bych spíš měla jet za přítelem do nemocnice, než abych plnila slib uklidit zahradu. Proč? Pro vysvětlení využiji teorii Josepha Raze. (Netvrdím, že by jeho teorie byla jediná či nejlepší. Cílem zde není Razovu teorii předložit jako tu jedinou správnou, nýbrž je cílem jejím prostřednictvím ukázat, že otázka, proč dodržovat sliby, se liší od otázky, zda dodržet určitý konkrétní slib.)²⁷

²⁵ BIX, B. The Nature of Law and Reason for Action. *Problema*. Universidad Nacional Autónoma de México, 2011, č. 5, s. 413. ISSN 2007-4387. DOI: <http://doi.org/10.22201/ij.24487937e.2011.5.8122>

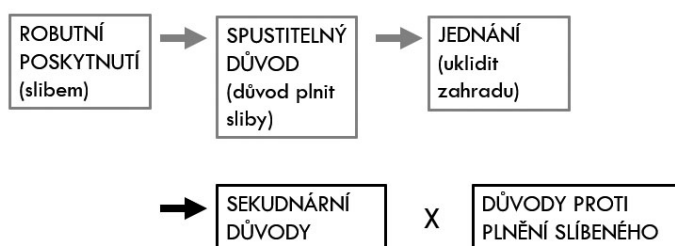
²⁶ Kupříkladu podle Johna Raze důvod plnit sliby vychází z hodnotnosti slibu jakožto nástroje k řízení vlastního života. RAZ, J. Is There a Reason to Keep Promises? *King's College London Dickson Poon School Of Law Legal Studies* [online]. 2012, Research Paper No. 2014-5, s. 5 [cit. 10. 10. 2024]. Dostupné z: https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/1766

²⁷ Teorie viz RAZ, J. Is there a Reason to Keep a Promise? In: KLASS, G; LETSAS, G; SAPRAI, P. (eds.). *Philosophical foundations of Contract Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 58–77. ISBN 9780198713012. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198713012.003.0004>. Jde o Razovo přepracování jeho staršího verze teorie publikované v RAZ, 2012, op. cit.

Když se ptáme na obecnou otázku: „Proč dodržovat sliby?“ tak se ptáme na to, co David Enoch nazývá spouštěným důvodem. Raz navrhuje, že by takovým spouštěným důvodem mohla být hodnotnost slibu coby nástroje k řízení vlastního života.²⁸ Pokud nás ale zajímá otázka: „Proč dodržet konkrétní slib?“ musíme vykročit za hranice Enochova pojmosloví, neboť na tuto otázku se teorie robustního poskytování důvodů nevztahuje. Odpověď na otázku „Proč dodržet konkrétní slib?“ tedy nenabízí Enoch ve své teorii poskytování důvodů, ale kupříkladu právě Raz, který ji zodpovídá pomocí pojmu *sekundární důvody*.

Většina slibů generuje sekundární důvody podporující sílu slibu, říká Raz.²⁹ Můj slib uklidit na zahradě generuje další důvody, a to kupříkladu můj důvod se těšit na uklizenou zahradu a váš důvod počítat s uklizenou zahradou (a třeba na ní začít plánovat oslavu) viz obr. 6.

Obr. č. 6

Sekundární důvody se liší od robustně poskytnutého důvodu. Robustně poskytnutým důvodem je důvod uklidit zahradu. Robustně poskytnutý důvod je specifikací, jak vyhovět spuštěnému důvodu – důvodu, proč plnit sliby (jímž je kupříkladu podle Raze hodnotnost slibu coby nástroje k řízení vlastního života).

Sekundární důvody mohou být převáženy jinými důvody, hovořícími proti splnění slibu. Kupříkladu můj důvod navštívit přítele v nemocnici svědčí proti splnění slíbeného. Zda bych tedy nakonec měla splnit slib uklidit zahradu, závisí na síle sekundárních slibem-generovaných důvodů, a otázce, zda nebudou převáženy.³⁰ Je-li důvod splnit konkrétní slib převážen, pak tento slib nemusím plnit.

2.2 Důvod splnit konkrétní rozhodnutí

Je-li rozhodnutí vůbec pojmem něco označujícím, pak by měl existovat důvod plnit rozhodnutí. Podle Raze jsou rozhodnutí, stejně jako sliby, nástrojem umožňujícím člověku řídit jeho vlastní život.³¹ Jestliže existuje důvod plnit rozhodnutí, pak by i rozhodnutí, podobně jako slib, mělo být robustním poskytnutím důvodu sobě. Svým rozhodnutím tento důvod

²⁸ RAZ, 2014, op. cit., s. 61, 66.

²⁹ Ibid., s. 63.

³⁰ Ibid., s. 74.

³¹ Ibid., s. 61.

spouštím a zároveň si poskytuji důvod zcela nový, určující, jak konkrétní rozhodnutí splnit. Když se kupříkladu rozhodnu uklidit na zahradě, spouštím svůj důvod plnit rozhodnutí a zároveň si poskytuji důvod zcela nový, a to splnit toto konkrétní rozhodnutí úklidem na zahradě.

Stejně jako nemusím vždy splnit každý svůj slib, tak také nemusím vždy splnit každé své rozhodnutí. I rozhodnutí patrně generuje sekundární posilující důvody hovořící pro splnění rozhodnutí. Nicméně tyto sekundární důvody nejspíš budou zpravidla v úhrnu slabší než ty generované slibem. Slibem se totiž (mimo jiné) poskytuje druhé osobě normativní ujištění o budoucím jednání, přičemž toto normativní ujištění je jedním z možných sekundárních posilujících důvodů.

Rozhodnutí, na rozdíl od slibů, se nedávají jiné osobě, a dokonce je ani není třeba nikomu komunikovat. Rozhodnutí proto mohou pozbývat sekundární posilující důvod v podobě normativního ujištění jiné osoby. O to pak mohou být důvody pro plnění rozhodnutí v úhrnu slabší. Sekundárními posilujícími důvody pro splnění rozhodnutí jsou třeba jen důvody jako sebeúcta, potřeba mít plán, potenciální zklamání z nesplnění rozhodnutí atd., (které v jisté podobě můžeme nalézt i u slibů). Sliby by tedy měly teoreticky být podpořeny sekundárními posilujícími důvody více než rozhodnutí.

2.3 Reganovo indikativní pravidlo

Ke koncepci autority Donalda Regana se teprve dostanu v následujících kapitolách, nicméně považuji za vhodné se už zde zabývat jedním jejím aspektem týkajícím se tzv. indikativního pravidla. Indikativní pravidlo je centrálním pojmem Reganovy teorie.

Podle Regana mají lidé důvod přijmout indikativní pravidla pro řešení různých situací, v nichž se musí rozhodovat, aniž by k tomu měli dostatek informací, prostředků nebo času. Kupříkladu nevím, zda bude dnes pršet, a tedy nevím, zda si mám vzít deštník. Mohu proto přijmout indikativní pravidlo „vezmi si deštník, je-li na obloze mrak“. Sice si budu brát deštník mnohdy zbytečně, ale zajistím si nezmoknutí.

Každé indikativní pravidlo je přezkoumatelné a nahraditelné. Když člověk přijde na lepší indikativní pravidlo, měl by to staré opustit a nadále se jím už neřídit.³² Zjistím-li kupříkladu, že prší jen z tmavých mraků, měla bych své staré indikativní pravidlo opustit a nahradit novým: „vezmi si deštník, je-li na obloze tmavý mrak“. Tím si stále zajistím nezmoknutí, a navíc nebudu nosit deštník zbytečně často. Když přijmu nové indikativní pravidlo, už nemám žádný důvod řídit se tím starým. Důvod plnit staré indikativní pravidlo tedy zaniká.

V následujících podkapitole chci prokázat, že zánik starého indikativního pravidla nemá vliv na otázku, zda bylo přijetí starého indikativního pravidla robustním poskytnutím důvodu sobě. Jinak řečeno, poznatek, že indikativní pravidlo zaniká, nikterak neprokazuje, že by přijetí indikativního pravidla nebylo robustním poskytnutím důvodu.

³² REGAN, 1989, op. cit., s. 1009.

2.4 Zánik indikativního pravidla

Vraťme se ke slibům. Řekněme, že jsem na dnešek slíbila zalít vaše květiny, protože nejste doma. Jinak řečeno, robustně jsem si poskytla důvod zalít květiny. Než jsem je ale stačila zalít, už to udělal jiný váš známý, a tak mi telefonujete, ať nezalévám, neboť by to bylo jen kontraproduktivní. Nyní už tedy nemám důvod květiny zalévat, protože tento důvod zanikl. Zánik robustně poskytnutého důvodu ovšem nic nemění na tom, že důvod byl robustně poskytnut. Uložila jsem si tento důvod slibem a ještě před chvílí jsem ho měla. Kdybych se bývala do vašeho bytu vypravila dříve a květiny zalila, neudělala bych nic špatně, právě naopak, splnila bych svůj slib (přesněji řečeno, jednala bych dle důvodu, jenž jsem si slibem dala).

Zda jsem si slibem poskytla důvod robustně, je určeno zodpovězením otázky: „Spustila jsem svým slibem důvod plnit sliby?“. Převážení či zánik důvodu, jenž jsem si slibem poskytla (např. důvodu zalít květiny), nemá vliv na otázku: „Dala jsem si tento důvod robustně?“.

Ostatně, podobné je to i s příkazy. Pokud je na určité křižovatce přikázaný směr jízdy vpravo, mám důvod na tom místě odbočovat vpravo. Když autorita změní dopravní značku na přikázaný směr jízdy vlevo, zaniká tím můj důvod zde odbočovat vpravo. Nicméně, do té doby jsem důvod odbočovat vpravo měla, jinak bych už dávno přišla o řidičské oprávnění. Zánik důvodu poskytnutého příkazem nemá vliv na otázku, zda byl důvod poskytnut robustně.

Domnívám se, že podobné je to i se zánikem důvodu řídit se konkrétním indikativním pravidlem. Jestliže zjistím, že je mé staré indikativní pravidlo suboptimální, a přijmu nové, bylo by kontraproduktivní to staré i nadále udržovat v účinnosti. Proto staré pravidlo zaniká. De facto sama sebe uvolním z dodržování starého pravidla, podobně jako jste mě uvolnili ze slibu zalít květiny (a autorita mě uvolnila z příkazu odbočit vpravo). Zánik důvodu dodržovat staré indikativní pravidlo ale nic nemění na otázce, zda bylo přijetí tohoto pravidla robustním poskytnutím důvodu.

3 Příkaz

První část této kapitoly se zabývá otázkou, co dělá příkaz příkazem. Druhá část ilustruje na konkrétním příkladu rozdíly mezi epistemickým poskytováním důvodů, pouhým spouštěním důvodů a robustním poskytováním důvodů. Třetí podkapitola slouží ke zpřesnění výrazu *jednat podle vůle*, jenž dále v textu v souvislosti s příkazem používám. Čtvrtá podkapitola se zaměřuje na Enochovu definici robustního poskytování důvodů.

3.1 Co dělá příkaz příkazem

Co když se rozhodnete řídit se mými slovy. Znamená to, že vám odted' příkazují? To se nezdá být pravděpodobné. Kdyby se takto jednoduše z jakýchkoliv slov mohl stát příkaz, pak by mohlo být příkazem cokoliv. Nikdy bychom si nebyli jistí, zda se někdo nerozhodl nás uposlechnout, a tedy zda náhodou právě nepříkazujeme, aniž bychom si toho vůbec byli vědomi.

Možná tedy nestačí rozhodnutí, ale je zapotřebí slibu, a to komunikovaného nějaké určité osobě. Možná až tím se zakládá autorita schopná přikazovat. Jenže tímto způsobem nevznikají všechny autority. Existují i takové, které přikazují, aniž by subjekty jejich moci cokoliv komukoliv slibovaly. Kupříkladu rodič je takovou autoritou a dítěti přikazuje, aniž by dítě cokoliv slibovalo. Otázka možnosti přikazovat tedy netkví v rozdílu mezi slibem a rozhodnutím.

Co tedy dělá příkaz příkazem? David Enoch říká, že přikazování je robustním poskytováním důvodů, přičemž robustní poskytování důvodů je podmnožinou spouštění důvodů. Příkazem se tedy spouští nějaký důvod vedoucí adresáta příkazu k uposlechnutí.³³ Tento spustitelný důvod se nejspíš může případ od případu lišit.³⁴ Kupříkladu rodič pravděpodobně spouští jiný důvod k uposlechnutí příkazu, než který svým příkazem spouští nadřízený v práci.

Dále pak Enoch říká, že robustní poskytování důvodů je intencionální činností. Přikazovat tedy autorita může jedinečně intencionálně. Jinak řečeno, jen ta autorita, která svá slova míní jako příkaz, skutečně přikazuje. Pokud ale autorita neví, že svými slovy může spustit nějaký adresátův důvod k uposlechnutí, pak ani nemůže svá slova jako příkaz mínit.

Jak je to tedy s případem, kdy se rozhodnete řídit se mými slovy? Pro kontrast si rozlišme tři situace: (1) rozhodnete se řídit se mými slovy a já o takovém vašem rozhodnutí nevím; (2) slíbíte mně, že se mými slovy budete řídit a (3) rozhodnete se řídit se mými slovy, ovšem já o vašem rozhodnutí vím a vy víte, že o něm vím. V jakém z těchto tří případů přikazuji?

V případě (1) nepřikazuji. Nevím, jaký důvod bych svým příkazem mohla spouštět a zda nějaký takový vůbec existuje, proto nemůže být mou intencí přikazovat. V případě (2) vám přikazovat mohu. Adresátem vašeho slibu jsem já, a proto o vašem slibu vím. Víím tedy, že máte důvod mě uposlechnout a já tento důvod mohu spustit. V případě (3) vám přikazovat mohu. Zde jste se rozhodl/a řídit se mými slovy, já o vašem rozhodnutí vím, a tedy vím, že máte spustitelný důvod. Pokud záměrně tento váš důvod spustím, míním svá slova jako příkaz a dám to dostatečně najevo, tak skutečně přikazuji.³⁵

Zastavme se u případu (3). Zde jste si svým rozhodnutím robustně poskytl/a důvod. Spustil/a jste svůj důvod plnit rozhodnutí a zároveň jste si poskytl/a důvod zcela nový, určující, jak toto konkrétní rozhodnutí splníte. Splníte ho tak, že se budete řídit mými příkazy. Když vám pak přikážu uvařit mi kávu, poskytnu vám tím důvod robustně. Spouštím váš důvod řídit se mými příkazy a zároveň vám dávám důvod zcela nový, určující, co konkrétně máte udělat – uvařit mi kávu.

Sice přikazuji, to ale ještě neznamená, že musíte bezpodmínečně uposlechnout (viz podkapitoly 2.1 a 2.2). Robustně poskytnutý důvod totiž může být převážen. Robustně poskytnuté důvody jsou v tomto případě dva, zprvu důvod, jenž jste si dal/a rozhodnutím, a zadruhé

³³ ENOCH, 2014, op. cit., s. 302.

³⁴ Enoch se ale nechce vyjadřovat k otázce, v jakých přesně případech existuje spouštěný důvod. ENOCH, 2011A, op. cit., s. 16.

³⁵ Což ještě neznamená, že musíte uposlechnout. Enoch odkazuje na Razovu teorii, když říká, že můžeme poskytnout důvod robustně, i když víme, že bude převážen jinými důvody. ENOCH, 2011A, op. cit., s. 17.

důvod, jenž jsem vám poskytla příkazem. Oba důvody mohou být převáženy. Je-li převážen důvod uvařit mi kávu (důvod daný příkazem), vařit ji nemusíte. Je-li převážen váš důvod řídit se mými příkazy (důvod daný rozhodnutím), už se nemusíte řídit mými příkazy.³⁶

3.2 Epistemické vs. robustní vs. pouhé spouštění

V této podkapitole se ještě vrátím k rozdílu mezi epistemickým poskytováním, pouhým spouštěním a robustním poskytováním, o nichž byla řeč především v první kapitole tohoto článku. Domnívám se, že je to vhodné, neboť od první kapitoly přibýlo několik poznatků. Všechny tři způsoby poskytování důvodů tedy znovu stručně přiblížím, a to na jednom konkrétním příkladu. Připojím i schémata použitá v první kapitole, z nichž některá doplním o nové poznatky.

Čím že se liší epistemické poskytování od robustního poskytování a pouhého spouštění? Robustním poskytováním se zaprvé spouští už existující důvod a zadruhé se poskytuje důvod nový, a to intencionálně. Pouhým spouštěním se neposkytuje nový důvod, jen se spouští důvod už existující, a to třeba i neintencionálně. Epistemicky se neposkytuje nový důvod a ani se žádný důvod nespouští.

Pro zpřesnění rozdílu mezi jednotlivými způsoby se podívejme na tři podobné příklady s finančním expertem. V prvním příkladu půjde o epistemické poskytování, ve druhém o pouhé spouštění a ve třetím o robustní poskytování.

Řekněme, že jsem uznávaný expert na finanční investice. Vy byste rád investoval/a, a proto se mě ptáte, kam vložit peníze. Já vám poradím, že je pro vás nejvhodnější investovat do nemovitostí, jinak řečeno, upozorním vás na váš už existující důvod vložit peníze do nemovitostí. Tento důvod máte nezávisle na mně a měli jste ho už předtím, než jste se mě zeptali, jen jste o něm nevěděli. Schéma této situace je na obrázku 7 a já v něm vystupuji jako subjekt upozorňující vás na váš pouze spuštěný důvod jednat (investovat peníze) právě určitým způsobem.³⁷

Obr. č. 7

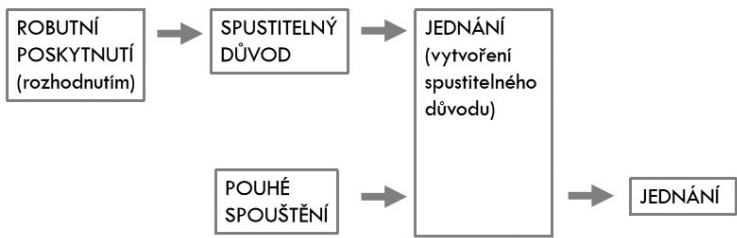
Pro srovnání si představme druhou situaci zakreslenou na obrázku 8. Zde investiční expert pouze spouští vaše důvody. Chtěli byste investovat, ale investicím vůbec nerozumíte, a tak se rozhodnete uposlechnout expertní radu. Já jsem expert, a tak se mě proto zeptáte na radu, nebo si třeba poslechnete můj podcast o investování, anebo se obrátíte na nějakého jiného experta. Expert (ať už jsem to já, nebo někdo jiný) svými slovy (ať už je řekne přímo vám,

³⁶ Srov. RAZ, 2014, op. cit., s. 77.

³⁷ Jde o totožné schéma jako v případě, kdy jsem mluvila o epistemickém poskytování důvodů.

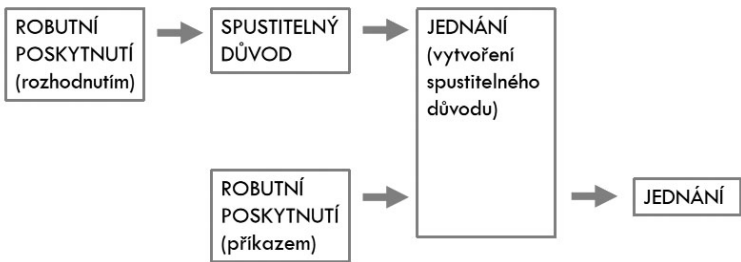
nebo je pronese v podcastu) pouze spouští váš důvod řídit se slovy experta, tedy důvod, který jste si předtím sám/a sobě poskytl/a robustně.³⁸

Obr. č. 8

Dalším příkladem je případ, kdy se rozhodnete mě uposlechnout, neboť investicím vůbec nerozumíte. Já o vašem rozhodnutí vím a vy víte, že o něm vím. Řekněme dále, že mám v úmyslu situaci využít a přikazovat vám a dávám dostatečně najevo, že svá slova míním jako příkaz. Schéma tohoto případu je zakresleno na obrázku 9. V tomto případě vám poskytují důvod robustně příkazem.

Obr. č. 9

3.3 Jednat podle vůle a diktátorův syn

V souvislosti s robustním poskytováním důvodů v tomto článku používám výraz *jednat podle vůle jiné osoby*. Kupříkladu, *když vám autorita přikáže, tak máte jednat podle její vůle*. Tento výraz je ovšem dosti zjednodušující. Řekněme, že vám autorita přikáže zastavit auto před dopravní značkou STOP. Je sice její vůlí, abyste auto zastavili, ovšem jak přesně to provedete, závisí na vašem rozhodnutí. To vy rozhodnete, zda zastavíte půl metru před značkou, anebo metr před ní, a zda zastavíte rychle sešlápnutím brzdy, anebo necháte auto ke značce pomalu dojet. I když tedy částečně jednáte podle vůle autority, tak stále jednáte i podle své vlastní. Dále ale v tomto článku budu říkat, že v takovém případě jednáte podle vůle autority, a tedy budu opomíjet fakt, že nikoliv výhradně jen podle její vůle. Toto zjednodušení si dovoluji s cílem nekomplikovat zbytečně výklad.

³⁸ Zatímco v prvním případě byla má slova jen radou, tak ve druhém případě jste si připravili důvod, jenž moje slova pouze spustila. Nicméně, moje slova nebyla příkazem, neboť nebylo mou intencí vám přikázat.

Výraz *jednat podle vůle* používám ke stručnému vyjádření třetího ze tří bodů již výše zmíněné Enochovy definice robustního poskytování důvodů. Enoch definoval robustní poskytování důvodů takto: (i) A chce dát B důvod k Φ a A tento záměr sděluje B; (ii) A chce, aby B tento záměr rozpoznal; (iii) A chce, aby důvod B k Φ vhodným způsobem závisel na tom, zda B rozpozná sdělený záměr A dát B důvod k Φ .³⁹ Právě pointu třetího z těchto bodů vyjadřuji výrazem *jednat podle vůle* (osoba B jedná podle vůle osoby A). K tomuto výrazu se uchyluji z důvodu zjednodušení výkladu.

Enoch nepřilíší přesně vysvětluje, co znamená jeho termín vhodným způsobem. Uvádí však několik příkladů, z nichž lze jistě poznatky o *vhodném způsobu* vyvodit.⁴⁰ Jedním z příkladů je případ diktátorova syna.⁴¹ Diktátorův syn se pokouší přikazovat, ale neposkytuje tím důvody robustně, nýbrž je pouze spouští. Adresát příkazu sice jedná podle slov diktátorova syna, ovšem nikoliv *vhodným způsobem* (Já pro zjednodušení říkám, že adresát nejedná podle vůle diktátorova syna). Podívejme se na příklad.

Řekněme, že vám syn brutálního diktátora přikázal vykonat jednání X. Diktátorův syn ovšem není k přikazování nikterak autorizován, a to ani svým otcem. Když ale neuděláte, co říká, tak se naštve. Když se naštve syn, naštve se i jeho otec a ublíží nevinným lidem. Zdá se tedy, že máte důvod vykonat jednání X. Vždyť jinak by nevinní lidé trpěli.⁴²

Diktátorův syn spustil nějaký váš důvod. Ale jaký? Nemohl spustit váš důvod řídit se jeho příkazy, neboť žádný takový důvod nemáte, vždyť diktátorův syn není k přikazování nikterak autorizován.⁴³ Co tedy spustil? Nejspíš spustil váš důvod chránit nevinné lidi.⁴⁴ Tento důvod pouze spustil, neboť vy rozhodujete, jak na něj zareagujete. Nereagujete na něj podle vůle diktátorova syna, ale podle své vlastní. Vykonat jednání X totiž může být jen jednou z vhodných reakcí na váš spuštěný důvod. Pokud najdete jiný způsob, jak lidi ochránit, tak nemusíte diktátorovu synu vyhovět.

Možná jste ale na jiný způsob nepřišli, a tak je jednání X jediným způsobem, jak ochránit nevinné lidi. I když ale vykonáte jednání X, tak jednáte podle své vůle, a nikoliv podle vůle diktátorova syna. Jde o podobnou situaci jako když chodec vstoupí do cesty rozjetému autu. Řidič může zastavit, anebo chodce objet, protože důvodem, proč to dělá, je nezabít člověka. I když chodec záměrně vytvoří situaci tak, aby řidič neměl jinou možnost než zastavit, stále pouze spouští řidičův důvod. Řidič totiž nezastavuje proto, že by to po něm chodec chtěl, ale proto, že je to jediný způsob, jak nezabít člověka. A podobně, vy vykonáte X nikoliv proto, že to po vás diktátorův syn chce, ale proto, že je to způsob, jak ochránit nevinné lidi. (To je rozdíl od případu z podkapitoly 3.1, kdy jsem vám přikázala uvařit mi kávu. Tam jste

³⁹ V originále: (i) A intends to give B a reason to Φ , and A communicates this intention to B; (ii) A intends B to recognize this intention; (iii) A intends B's given reason to Φ to depend in an appropriate way on B's recognition of A's communicated intention to give B a reason to Φ . ENOCH, 2011A, op. cit., s. 15 a pozn. 44 a 45.

⁴⁰ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 15–17.

⁴¹ Ibid., s. 16.

⁴² Ibid., s. 14.

⁴³ Ibid., s. 16.

⁴⁴ ENOCH, 2014, op. cit., s. 304.

se rozhodl/a řídit se mými příkazy, a kávu mi uvaříte právě proto, že to po vás chci, a jednáte tak podle mé vůle.)

Jednáte-li podle slov diktátorova syna, ještě to neznamená, že jednáte podle jeho vůle. I když tedy máte důvod vykonat jednání X, tak tento váš důvod k jednání X nezávisí *vhodným způsobem* na vašem rozpoznání, že diktátorův syn chce, abyste vykonali jednání X.

3.4 Enochova definice a příkazy

Enoch definoval robustní poskytování důvodů třemi body: (i) A chce dát B důvod k Φ a A tento záměr sděluje B; (ii) A chce, aby B tento záměr rozpoznal; (iii) A chce, aby důvod B k Φ vhodným způsobem závisel na tom, zda B rozpozná sdělený záměr A dát B důvod k Φ .

V dosavadních kapitolách tohoto článku jsem tuto Enochovu definici přímo či nepřímo rozebírala, a to především se zaměřením na příkazy. Získala jsem tím poznatky, jimiž nyní Enochovu definici rozvinu. Nemíním tím ale Enochovu definici nahrazovat, nýbrž jen dovysvětlit, a to přidáním poznatků, které sice lze ze samostatné definice odvodit, ale které nemusí být jen ze samotné definice zřejmé. Začneme od třetího bodu definice.

Podle bodu (iii) autorita příkazem spouští adresátův důvod k uposlechnutí příkazu a zároveň mu poskytuje důvod zcela nový, určující, jak tento konkrétní příkaz splnit. Spouštěným důvodem nemůže být důvod ledajaký, ale právě takový, na nějž je jedinou vhodnou reakcí jednat tak, jak bylo přikázáno – tedy jednat podle vůle autority.

Podle bodu (i) musí autorita nutně přikazovat záměrně. Nelze přikázat náhodným či nevědomým činem. Jen jestliže je příkaz záměrný, vystihuje vůli autority.

Nejen že autorita přikazuje záměrně, ale podle bodu (ii) navíc také chce, aby si adresát uvědomil, že je její intencí mu přikazovat.

Bod (ii) Enoch sice uvádí ve své definici robustního poskytování důvodů, považuje ho ale spíše za redundantní, neboť je nutně obsažen už v bodě (iii).⁴⁵ Proč je obsažen už v bodě (iii)? Jen jestliže adresát rozpozná, že je vůlí autority, aby určitým způsobem jednal, může pak jednat podle její vůle.

I když Enoch považuje bod (ii) za redundantní, dovolím si k němu uvést důležitou poznámku. Je zapotřebí, aby autorita dala zřetelně najevo, že přikazuje. Kdyby se adresát domníval, že autorita kupříkladu jen radí či doporučuje, nepodařilo by se tím autoritě spustit adresátův důvod jednat podle její vůle. Ačkoliv by se adresát nakonec třeba skutečně zachoval, jak autorita říká, nebylo by to proto, že je vůlí autority, aby se tak zachoval. Bylo by jen adresátovou vlastní vůlí dát na radu autority. Jednal by tedy právě jen podle své vlastní vůle, a nikoliv podle vůle autority a nešlo by tedy o robustní poskytnutí důvodu.

Z tohoto poznatku lze také vyvodit, že adresát musí být přesvědčen, že autorita ví o existenci jeho spustitelného důvodu uposlechnout příkaz autority. Pokud adresát nemá důvod uposlechnout příkaz autority nebo se domnívá, že o něm autorita neví (kupříkladu se rozhodl řídit se jejími slovy, ale nikomu o tom neřekl), tak se ani nemůže domnívat, že se autorita

⁴⁵ ENOCH, 2011B, op. cit., s. 13, pozn. 19.

tento důvod pokouší spustit. Slova autority pak adresát nemůže chápat jako příkaz, ale jako radu nebo třeba jako výhružku.

Rada ani výhružka není robustním poskytnutím důvodu. Radou se poskytuje důvod epistemicky – upozorňuje se na už spuštěný důvod. Výhružkou se důvod pouze spouští.⁴⁶ Kupříkladu diktátorův syn může vyhrožovat ublížením nevinným lidem. Spouští tím ale váš důvod ochránit nevinné lidi, nikoliv důvod jednat podle jeho vůle. A i když přeci jen uděláte, co po vás diktátorův syn chce, neděláte to proto, že by to po vás chtěl, ale proto, že tím ochráníte nevinné lidi.

4 Donald Regan: Indikativní pravidla

V této kapitole se budu věnovat Reganově teorii, pro níž je centrálním pojmem tzv. *indikativní pravidlo*. V první podkapitole vysvětlím pojem a účel indikativního pravidla, ve druhé a třetí se pak budu zabývat jeho přijetím a použitím. Ve čtvrté podkapitole ukážu, jak mají indikativní pravidla souviset s přikazováním autority.

4.1 Indikativní pravidlo

Donald Regan vysvětluje pojem indikativního pravidla na příkladu z univerzitního prostředí. Na univerzitě se denně setkávají učitelé se studenty a fakticky nelze vyloučit, že spolu naváží intimní vztah. Studenti jsou sice dospělí lidé, avšak zpravidla mladí a v hierarchicky podřízené pozici. Vztah učitele se studentem proto bude s největší pravděpodobností nerovný. V nerovném vztahu jsou lidé vydíratelní a mohou v něm pokračovat i nedobrovolně. Každý učitel by si to měl uvědomit, říká Regan, a přijmout pro sebe nějaké vhodné pravidlo jako například: „nenavazovat vztahy se studenty“.

Tento druh pravidla Regan nazývá indikativním pravidlem. Indikativní pravidlo člověk ukládá sám sobě a sám se jím pak řídí. Není přitom nutné, aby ho komukoliv sděloval.⁴⁷ Jde o *pravidlo*, neboť by se jím učitel měl řídit automaticky⁴⁸ v každé situaci začínajícího vztahu. Jde o *pravidlo indikativní*, neboť indikuje možnou přítomnost tzv. vnitřního důvodu, jímž je v tomto případě neublížit studentovi navázáním intimního vztahu. Přítomnost vnitřního důvodu je *možná*, avšak nikoliv jistá, neboť není zřejmé, zda by právě určitý vztah s právě určitým studentem skutečně vedl k újmě.⁴⁹

Regan zdůrazňuje, že indikativní pravidlo je přezkoumatelné a nahraditelné.⁵⁰ Řekněme, že se mezi studenty objeví i člověk v učitelově věku, který nemá v plánu vysokou školu dokončit, a tedy mu nezáleží na svých studijních výsledcích. Vztah učitele s takovým studentem by nebyl nerovný. Pravidlo nenavazovat vztahy se studenty se nyní ve světle tohoto

⁴⁶ ENOCH, 2011A, op. cit., s. 14.

⁴⁷ REGAN, 1989, op. cit., s. 1005.

⁴⁸ Ibid., s. 1008.

⁴⁹ REGAN, 1990, op. cit., s. 5.

⁵⁰ REGAN, 1989, op. cit., s. 1010.

případu ukazuje být příliš restriktivní. Učitel proto může své indikativní pravidlo nahradit jiným – takovým, které by nezakazovalo navázat tento vztah.⁵¹

Namísto přijetí pravidla by učitel jistě mohl v každé jedné situaci začínajícího vztahu zas a znovu vážit, do jaké míry je právě tento vztah nerovným a zda ho odmítnout. Obvykle ale takové vážení proběhne za stavu nedostatečných informací, neboť si učitel téměř nikdy nemůže být jist, zda konkrétního studenta vztahem nepoškodí. Přijetí pravidla tak může být vhodnější procedurou, neboť šetří čas s opakováním rozhodnutí a také by mělo vést v úhrnu k lepším výsledkům. (V učitelově případě k bezpečnému vyhnutí se vztahu, jenž by jeho partnera poškozoval.)⁵² Jestliže je indikativní pravidlo vhodnější rozhodovací procedurou, pak má učitel důvod ho přijmout.⁵³

4.2 Přijetí indikativního pravidla jako robustní poskytnutí důvodu sobě

Indikativní pravidla jsou nástrojem k dobrání se co nejlepších rozhodnutí. Ačkoliv jsou esenciálně přezkoumatelná, v zájmu zachování jejich hodnoty coby rozhodovacího nástroje by se neměla přezkoumávat aktivně, říká Regan. V opačném případě by pozbyla svého smyslu.⁵⁴ Tímto Regan identifikuje důvod, proč setrvat u přijatého indikativního pravidla. Člověk by u něj měl setrvat nikoliv proto, že by snad šlo o to nejlepší možné pravidlo, ale proto, že jde o pravidlo. Je-li pravidlo vůbec pojmem něco znamenajícím, pak existuje důvod pravidla dodržovat.

Zdá se mi proto, že přijetí indikativního pravidla je robustním poskytnutím důvodu sobě. Přijmu-li indikativní pravidlo, tak tím zaprvé spouštím důvod dodržovat pravidla a zadruhé si poskytnu důvod zcela nový, určující, jakým jednáním naplním právě toto konkrétní pravidlo. Učitel kupříkladu přijetím indikativního pravidla „nezačínat vztahy se studenty“⁵⁵ spouští svůj důvod dodržovat pravidla a zároveň si poskytuje důvod zcela nový, určující, jakým jednáním naplnit právě toto pravidlo – bude to nenavazováním vztahů se studenty.

Donald Regan zdůrazňuje, že ačkoliv by člověk neměl svá indikativní pravidla aktivně přezkoumávat, může přeci jen zjistit, že je jeho pravidlo nevyhovující a bude lepší ho nahradit jiným. Tak, jako to udělal učitel, když zjistil, že má studenta ve svém věku, jenž neusiluje školu dokončit a s nímž by vztah nebyl nerovným. Učitel proto své indikativní pravidlo „nenavazovat vztahy se studenty“ nahradil jiným a méně restriktivním. Po nahrazení starého pravidla novým to staré zcela zaniká a nadále už není žádný důvod ho dodržovat.⁵⁶

⁵¹ REGAN, 1989, op. cit.

⁵² Indikativní pravidlo je návodem k jednání v situacích, kdy nejsou k dispozici kompletní informace, dostatek času a zdrojů k rozhodnutí nebo je zatížen předsudky. REGAN, 1989, op. cit., s. 1004.

⁵³ Ibid., s. 1006.

⁵⁴ Ibid., s. 1008.

⁵⁵ Regan neuvádí, jak přesně by mohlo učitelem přijaté pravidlo znít. Znění pravidla jsem pro účely článku vytvořila sama. Domnívám však, že je irelevantní, zda by Regan býval učitelovo pravidlo napsal či nenapsal doslovně přesně tak, jako já. Příklad má totiž ilustrovat použití pravidla, ne jeho přesné znění. Přesné znění pravidla je tedy nepodstatné.

⁵⁶ REGAN, 1989, op. cit., s. 1009.

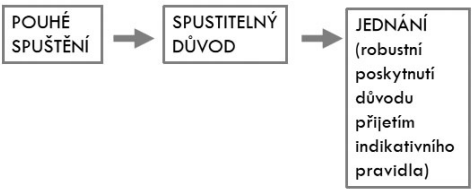
Nedomnívám se, že by měl tento rys – zánik starého indikativního pravidla po nahrazení novým – nějaký dopad na tvrzení, že přijetí indikativního pravidla je robustním poskytnutím důvodu sobě. Této problematice jsem se věnovala výše v podkapitole 2.4.

4.3 Přijetí a použití indikativního pravidla

Donald Regan říká, že člověk může být zavázán přijmout pro určité situace indikativní pravidlo, jestliže je indikativní pravidlo nejvhodnějším způsobem řešení těchto situací. Kupříkladu učitel je zavázán přijmout indikativní pravidlo pro situaci začínajícího vztahu, jestliže je následování indikativního pravidla lepší rozhodovací procedurou, než aby se vždy v každém případě znovu a znovu rozhodoval.

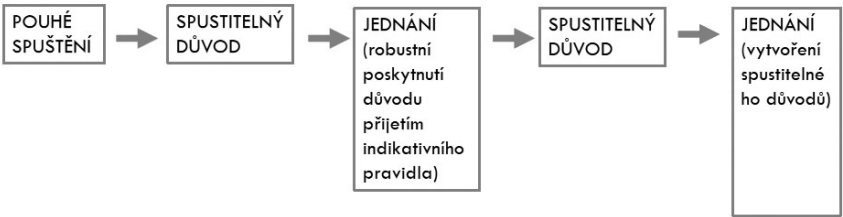
Řeceno v Enochově pojmosloví, člověk má spustitelný důvod přijmout pro určité situace indikativní pravidlo, přičemž tento důvod je pouze spuštěn faktem, že tyto situace mohou nastat, v kombinaci s faktem, že je indikativní pravidlo nejlepším způsobem jejich řešení. Přijetí indikativního pravidla je robustně poskytnutým důvodem daným sobě. Schéma viz obr. 10.

Obr. č. 10

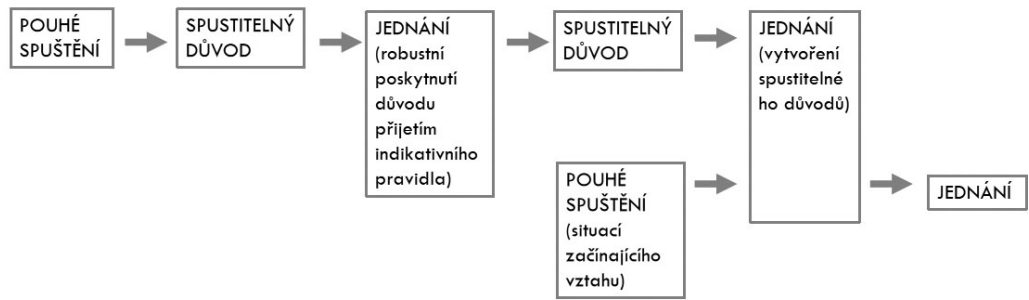
Přijaté indikativní pravidlo velí zachovat se v právě určitých situacích právě určitým způsobem. Kupříkladu učitel se má v situacích začínajícího vztahu zachovat odmítnutím vztahu. Schéma viz obr. 11. (Obr. 11 je rozšířením předchozího obrázku č. 10.)

Obr. č. 11

Když pak situace nastane, kupříkladu se učitel ocitne v začínajícím vztahu, tak je pouze spuštěn důvod jednat dle indikativního pravidla. Situace pouze spouští důvod jednat tak, jak určuje pravidlo. Viz schéma na obr. 12. (Obr. 12 je rozšířením předchozího obrázku č 11.)

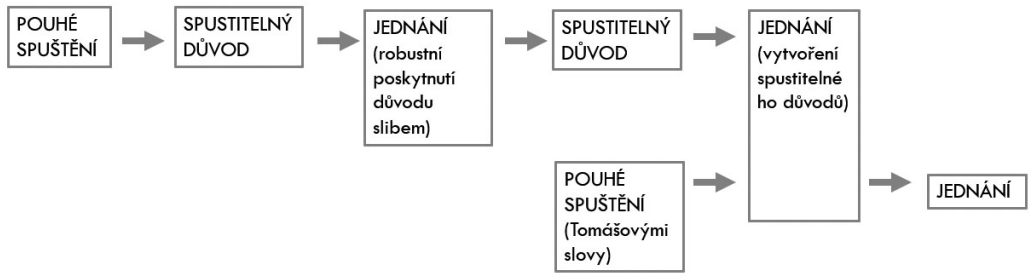
Obr. č. 12

4.4 Příkazy autority jako pouhé spouštění indikativního pravidla

Učitel by měl přijmout nějaké indikativní pravidlo, nicméně není nutné, aby to bylo právě pravidlo „nezačínat vztahy se studenty“. Může přijmout i zcela jiné indikativní pravidlo vedoucí ke stejné dobrému výsledku. Řekněme, že učitelův kamarád Tomáš má v oblasti morálních otázek výborný úsudek. Učitel proto přijme indikativní pravidlo „udělat, co říká Tomáš“. Učitel se pak v každé situaci začínajícího vztahu zeptá Tomáše, co si počít. Tomášova odpověď pouze spouští učitelův důvod, jenž si učitel sám uložil přijetím indikativního pravidla.⁵⁷ Schéma této situace viz obr. 13. (Jde o stejné schéma jako na předchozím obrázku č. 12, jen s jediným rozdílem, že nyní jsou to Tomášova slova, která pouze spouští učitelův důvod.)

Obr. č. 13

V Reganově koncepci autorita poskytuje důvody stejným způsobem jako Tomáš – pouze spouští důvody, které si člověk sám uložil indikativním pravidlem. Podle Regana mají totiž lidé důvod přijmout indikativní pravidlo „řídit se příkazy (dané entity)“.⁵⁸ Pro zjednodušení

⁵⁷ Indikativní pravidlo může mít různé podoby, kupříkladu může indikativní pravidlo vést i k řízení se slovy určité osoby (viz REGAN, 1989, op. cit., s. 1011).

⁵⁸ V originále „follow the directives of (the entity in question)“. REGAN, 1989, op. cit., s. 1013.

budu v textu používat zkrácenou verzi „řídít se příkazy autority“. Když pak autorita přikáže, pouze spouští důvod, který si člověk takto sám uložil.⁵⁹

5 Reganova autorita

Donald Regan souhlasí se servisní koncepcí autority Josepha Raze, v zásadním momentu se však od ní odchyluje. Řečeno v Enochově terminologii, zatímco podle Raze autorita poskytuje důvody robustně, tak podle Regana je pouze spouští. Tuto odlišnost Razovy a Reganovy koncepce stručně nastíním v první podkapitole této kapitoly. Ve druhé podkapitole se budu zabývat už jen Reganovou koncepcí a otázkou, jak podle Regana autorita pouze spouští důvody. Ve třetí podkapitole zopakuji rozšířenou verzi Enochovy definice robustního poskytování důvodů (z podkapitoly 3.4) a aplikuji ji na Reganovu koncepci autority. Budu tvrdit, že Reganova koncepce autority odpovídá definici robustního poskytování důvodů, a tedy, že se Regan mylí, pokud říká, že autorita svými příkazy nedává nové důvody k jednání. Ve čtvrté kapitole ještě pro porovnání připojuji aplikaci Enochovy definice na případ učitele a Tomáše.

5.1 Raz a nové důvody k jednání

Joseph Raz vystavěl svou servisní koncepci autority na třech na sebe navazujících tezích.⁶⁰ Podle Raze vedou teze k jedinému závěru – že autorita poskytuje nové důvody k jednání. Raz tento svůj závěr ukazuje na problémech koordinačních i nekoordinačních. Začneme prvními z nich. Jak autorita koordinuje velké množství lidí? Podle Raze autorita příkazem poskytne nový důvod k jednání všem lidem najednou. Lidé se zachovají koordinovaně, neboť budou všichni jednat podle vůle jediné osoby – podle vůle autority, namísto aby každý z nich vymýšlel svá individuální řešení. Lidé mají důvod se příkazy autority řídit, neboť právě jen tak dosáhnou vzájemné koordinace.⁶¹

I v nekoordinačních problémech podle Raze autorita poskytuje nové důvody k jednání. Autorita zváží veškeré důvody a vydá příkaz, jenž je vybalancováním zvážení důvodů. Lidé pak mají jednat dle příkazu, a nikoliv dle důvodů, jenž autorita zvažovala. Příkaz je pro každého člověka novým důvodem k jednání, který dosud neměl.⁶² Mohl mít jen ty, jenž autorita před vydáním příkazu zvažovala. Každý člověk má důvod se příkazy autority řídit, jestliže tím dosáhne lepších výsledků, než jakých by byl schopen sám hledáním svých vlastních řešení. Člověk (ovšem možná že ne úplně každý) tak bude mít důvod se v mnoha oblastech svého života řídit příkazy autority. Sám totiž nejspíš nedosáhne expertízy v tolika oborech, aby se dokázal dobrat lepších výsledků, než jaké je se svými rozsáhlými možnostmi schopna doručit autorita.⁶³

⁵⁹ REGAN, 1989, op. cit., s. 1013.

⁶⁰ RAZ, 1986, op. cit., s. 38–62.

⁶¹ Ibid., s. 76.

⁶² Ibid., s. 57 a násl.

⁶³ Ibid., s. 80.

Poskytování nových důvodů autoritou je podle Raze nezbytné k řešení koordinačních i nekoordinačních problémů. Neboť je poskytování nových důvodů nezbytné, je i justifikované. Donald Regan ale tvrdí, že není nezbytné, a tedy není ani justifikované.⁶⁴ Regan nabízí takovou interpretaci tezí servisní koncepce, podle níž autorita řeší koordinační i nekoordinační problémy pouhým spouštěním důvodů.

5.2 Pouhé spouštění podle Regana

Podle Regana má každý člověk (nebo pravděpodobně alespoň podstatná část lidí)⁶⁵ důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“. Když pak autorita přikáže, pouze tím spustí důvod, jenž si každý člověk sám uložil indikativním pravidlem. Má jít o situaci analogickou s tou, v níž si učitel uložil indikativní pravidlo „udělat, co říká Tomáš“. Tomášova slova pak pouze spouští učitelův důvod. (Další analogickou situací by měla být ta, kterou jsem uvedla v podkapitole 3.2 jako příklad pouhého spouštění důvodů, když jsem jakožto finanční expert pouze spouštěla váš důvod řídit se mými slovy – spouštěla jsem důvod, jenž jste si sám/a poskytl/a svým rozhodnutím.)

Proč se Regan domnívá, že lidé mají důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“? Pokud lidé chápou že je zapotřebí vzájemné koordinace, tedy následování jednoho jediného řešení, tak postačí, když jedno řešení „vyční“ nad ostatními. Pokud všichni vidí, že vyčnívá, a všichni vědí, že všichni vidí, že vyčnívá, pak mají důvod se podle něho zachovat, neboť se podle něho nejspíš zachovají i ostatní. Kupříkladu, když jdou přátelé společně na nějakou velkou akci, ale omylem se rozdělí, tak nejlepším způsobem, jak se opět sejit, je zamířit k nějakému očividnému místu. Dá se totiž očekávat, že ho za očividné budou považovat i ostatní a zamíří právě k němu.⁶⁶

Podle Regana postačí, když autorita učiní určité řešení takto vyčnívajícím.⁶⁷ Každý člověk pak předpokládá, že se jím budou řídit i všichni ostatní. Nikdo ani nemusí věřit, že jsou příkazy autority novým důvodem k jednání. Ovlivní je samotný fakt, že se podle příkazů autority nejspíš zachová každý.⁶⁸

Takto autorita podle Regana řeší koordinační problémy. Ty nekoordinační řeší podobně: Každý člověk (nebo pravděpodobně alespoň podstatná část lidí) má důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“, a to ve všech těch oblastech života, v nichž autorita disponuje větší expertízou, a tedy dokáže doručit lepší výsledky, než jakých by byl býval schopen sám.⁶⁹

⁶⁴ REGAN, 1989, op. cit., s. 1018.

⁶⁵ Regan se nevyjadřuje k otázce, zda všichni lidé, nebo jen někteří z nich, a zda má být nějaké nezbytné množství.

⁶⁶ REGAN, 1989, op. cit., s. 1027.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid., s. 1028.

⁶⁹ Ibid., s. 1013.

5.3 Definice robustního poskytování důvodů

Donald Regan říká, že lidé mají důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“. Přijetí indikativního pravidla se zdá být robustním poskytnutím důvodu sobě. Když člověk přijme indikativní pravidlo, spouští svůj důvod dodržovat pravidla a zároveň si poskytuje důvod zcela nový, a to jednat podle příkazů autority. Když pak autorita přikáže, kupříkladu přikáže zaplatit daň, tak podle Regana pouze spouští důvod řídit se příkazy autority. V Reganově teorii tedy autorita pouze spouští důvod, který si člověk dal sám.

Má ale Regan pravdu? Není to spíše tak, že autorita svým příkazem poskytuje důvod robustně, že spouští důvod jednat tak, jak říká autorita, a zároveň poskytuje důvod zcela nový, a to zaplatit daň? Budu tvrdit, že ano. Že i v Reganově teorii autorita spouští důvod a zároveň poskytuje důvod zcela nový, tedy že i v jeho teorii autorita poskytuje důvody robustně (namísto aby je jen pouze spouštěla).

David Enoch předložil třibodovou definici robustního poskytování důvodů, jíž jsem výše citovala a v prvních dvou kapitolách tohoto článku ji přímo či nepřímo rozebírala. V podkapitole 3.4 jsem pak získané poznatky využila k rozvinutí každého ze tří bodů Enochovy definice do následující podoby: (i) Autorita nutně přikazuje záměrně. Nelze přikázat náhodným či nevědomým činem. Jen jestliže je příkaz záměrný, vystihuje vůli autority. (ii) Autorita chce, aby si adresát uvědomil, že je její intencí mu přikazovat. K tomu musí dát autorita najevo, že přikazuje, a adresát musí být přesvědčen, že autorita ví o jeho spustitelném důvodu, jenž ho dovede k jednání dle její vůle. (iii) Příkazem autorita spouští adresátův důvod k jednání dle příkazu a zároveň mu poskytuje důvod zcela nový, určující, jak tento konkrétní příkaz splnit. Spouštěným důvodem nemůže být důvod ledajaký, ale právě takový, na nějž je jedinou vhodnou reakcí jednat tak, jak bylo přikázáno – tedy jednat podle vůle autority.

Takto rozvinutá podoba Enochovy definice nemá být jejím nahrazením. Je jen jejím dovysvětlením zaměřeným specificky na příkazy. Rozvinutá podoba by měla sloužit coby analytický nástroj, jenž je v porovnání se samotnou Enochovou definicí o něco výřečnější, a tedy přístupnější a použitelnější. Tuto rozvinutou podobu definice nyní aplikuji na Reganovu koncepci autority, a to za účelem zjistit, zda ji Reganova autorita splňuje. Budu tvrdit, že ji splňuje, tedy budu tvrdit, že i v Reganově koncepci autorita svými příkazy poskytuje důvody robustně.

- 1) Reganova autorita přikazuje záměrně. Jde o autoritu politickou, která zpravidla dává zřetelně najevo, jak svá slova míní – zda jako příkaz, anebo kupříkladu jen doporučení. Zpravidla se tedy nestane, že by mohl být příkaz vydán náhodným či nevědomým činem. Přikazuje-li autorita, tak intencionálně. Reganova autorita tudíž splňuje první bod.
- 2) Může být adresát příkazu přesvědčen, že autorita ví o jeho příkazem spustitelném důvodu? Ano, autorita o něm ví a adresát o takovém jejím vědomí může být přesvědčen. Proč?

Podle Regana má každý člověk důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“. Každý má důvod přijmout toto pravidlo, neboť ho nejspíš přijmou i všichni ostatní. Že je třeba přijmout takové pravidlo, je tedy zřejmé všem, a proto musí být zřejmé i autoritě. Reganova autorita tudíž splňuje druhý bod.

- 3) Jaký důvod autorita spouští? Spouští důvod, jenž si adresát příkazu sám poskytl přijetím indikativního pravidla. Je jím „řídít se příkazy autority“. Když pak autorita přikáže, kupříkladu zaplatit daň, spouští tím adresátův důvod řídit se příkazy autority.

Jaké jsou adresátovy vhodné reakce na jeho spuštěný důvod? Jedinou vhodnou reakcí je podřídit se příkazu autority, tedy v tomto případě zaplatit daň. Žádným jiným způsobem by svému spuštěnému důvodu nevyhověl. (Naopak, když vám diktátorův syn přikáže vykonat jednání X, pouze tím spustí váš důvod chránit nevinné lidi. Důvodu chránit nevinné lidi můžete alespoň potenciálně vyhovět různými způsoby, nejen jednáním X).

Poskytuje autorita nový důvod k jednání? Ano. Závisí na vůli autority, jak má adresát vyhovět svému spuštěnému důvodu. Je vůlí autority, aby svému spuštěnému důvodu vyhověl kupříkladu právě zaplacením daně. Důvod zaplatit daň pochází z vůle autority a je tedy vzhledem k adresátovi nový. (Naopak, když vám diktátorův syn přikáže jednat způsobem X, nedává vám tím nový důvod k jednání. Nezískáváte tím od něho důvod jednat způsobem X. Máte stále jen důvod chránit nevinné lidi, který jste měli už dávno. Sami se rozhodnete, jak svému důvodu chránit nevinné lidi vyhovět). I třetí bod tudíž Reganova autorita splňuje.

5.4 Porovnání

Pro porovnání aplikujme definici robustního poskytování důvodů na Tomáše radícího učitele (příklad z podkapitoly 4.4). Učitel si přijetím indikativního pravidla robustně poskytl důvod „udělat, co říká Tomáš“. Jsou pak Tomášova slova robustním poskytnutím důvodu učiteli?

Nikoliv. Tomáš nesplňuje body (i) a (ii). Tomáš patrně neví o učitelově indikativním pravidlu a také svá slova nemíní jako příkaz, nýbrž jen jako radu. Bod (iii) splňuje jen částečně. Učitel si přijetím indikativního pravidla poskytl důvod „udělat, co říká Tomáš“. Jedinou vhodnou reakcí na důvod „udělat, co říká Tomáš“, je skutečně udělat, co říká Tomáš, a udělat to právě proto, že to říká Tomáš. Nicméně, bod (iii) není splněn zcela, neboť není Tomášovou intencí poskytovat učiteli důvod robustně, jinak řečeno, není Tomášovou intencí, aby učitel jednal podle Tomášovy vůle. Tomáš chce poskytovat důvody epistemicky a nemá v úmyslu přikazovat. Nechce, aby se učitel podle jeho slov zachoval jen proto, že je Tomáš vyslovil.

Tento případ tedy neodpovídá žádnému bodu definice a Tomáš neposkytuje učiteli důvody robustně. Jak by musel jejich případ vypadat, aby Tomáš přeci jen učiteli přikazoval, tedy poskytoval mu důvody robustně? Stalo by se tak, pokud by se Tomáš dozvěděl o učitelově indikativním pravidlu, začal by svá slova považovat za příkazy a dal to učiteli dostatečně najevo. Pak by Tomáš učiteli skutečně přikazoval a poskytoval mu tím důvody robustně.

V tomto poupraveném případě tedy Tomáš učiteli přikazuje stejně tak, jako přikazuje politická autorita subjektům své moci. Nicméně mezi Tomášem a politickou autoritou, jak ji načrtl Regan, je přeci jen ještě rozdíl. Učitel má sice důvod přijmout nějaké indikativní pravidlo řešící situace se studenty, ale má na výběr – může přijmout různá indikativní pravidla. Jinak řečeno, učitel má sice důvod přijmout indikativní pravidlo, nemá ale důvod přijmout právě pravidlo „udělat, co říká Tomáš“. Na rozdíl od toho subjekty moci politické

autority mají jak důvod přijmout indikativní pravidlo, tak i důvod přijmout právě pravidlo „řídí se příkazy autority“. Jestliže totiž právě příkazy autority „vyčnávají“ a dá-li se předpokládat, že se jimi proto budou řídit i ostatní lidé, pak je důvod přijmout právě pravidlo „řídí se příkazy autority.“ Autorita tak na rozdíl od Tomáše nemůže o svou možnost přikazovat přijít tak snadno.

Závěr

David Enoch identifikoval tři způsoby poskytování důvodů – epistemické poskytování, pouhé spouštění a robustní poskytování. Epistemické poskytování je upozorněním na už existující důvod. Pouhé spouštění je vědomým či nevědomým využitím, přesněji řečeno spuštěním, už existujícího důvodu. Robustní poskytování je vědomým spuštěním už existujícího důvodu a zároveň poskytnutím důvodu nového.

V tomto článku jsem pomocí Enochovy terminologie poskytování důvodů analyzovala teorii autority Donalda Regana. Regan usiloval navrhnout takovou koncepci autority, jež svými příkazy dokáže řešit koordinační i nekoordinační problémy, aniž by přitom komukoliv poskytovala nové důvody k jednání. Řečeno v Enochově terminologii, usiloval navrhnout takovou koncepci autority, která neposkytuje důvody robustně. Svou teorii Regan představil především ve dvou textech: *Authority and Value: Reflections on Raz's Morality of Freedom* a *Reasons, Authority, and the Meaning of "Obey"*, jimiž reagoval na servisní koncepci autority Josepha Raze.⁷⁰

Reganův spor s Razem je staršího data, proběhl už v 80. letech minulého století, kdežto jmenované články Davida Enocha pocházejí z 10. let 21. století. Domnívám se ale, že aplikaci této teorie na starý spor se lze dobrat nových odpovědí. Především proto, že Enochova terminologie nabízí tři kategorie způsobů poskytování důvodů, včetně kategorie pouhého spouštění, do níž se příkazy Reganovy autority na první pohled zdají zapadat. Po rozboru Reganovy argumentace jsem ale dospěla k závěru, že nespádají pod pouhé spouštění, ale odpovídají robustnímu poskytování.

V textu *Authority and Value: Reflections on Raz's Morality of Freedom* Regan představil pojem *indikativní pravidlo*, jež je kruciólní pro jeho teorii autority a jež bylo předmětem rozboru v mém článku. Právě na rozboru indikativního pravidla je vystavěna má hlavní teze, že Reganova autorita poskytuje důvody robustně. V textu *Reasons, Authority, and the Meaning of "Obey"* Regan svou teorii ještě doplnil o pojmy *vnitřní důvody* a *indikativní důvody*, jimiž jsem se už ale ve svém článku nezabývala. Nedomnívám se totiž, že by jejich zapojení mohlo zvrátit zařazení příkazů Reganovy autority pod robustní poskytování důvodů. Zde nicméně ještě pro úplnost stručně zmíním, proč si to myslím.

Vnitřní důvody jsou ty, kvůli nimž skutečně jednáme. Kupříkladu mám vnitřní důvod nepožíat určitou chemickou látku, je-li zdraví škodlivá. Indikativní důvod je upozorněním

⁷⁰ Tématu se Regan věnoval kupříkladu také v textu REGAN, D. Law's Halo. *Social Philosophy & Policy*. 1986, roč. 4, č. 1, s. 15–30.

na možnou existenci vnitřního důvodu.⁷¹ Zjistím-li kupříkladu, že nějaké zvíře uhynulo po požití této chemické látky, mohu dovodit, že je tato látka nejspíš zdraví škodlivá. Uhynutí zvířete je indikativním důvodem, neboť indikuje možnou existenci vnitřního důvodu.

Indikativními důvody jsou podle Regana i příkazy autority. Autorita má zpravidla dobrý přístup k informacím, a proto je pravděpodobné, že její příkazy budou indikovat existenci vnitřních důvodů.⁷² Právě proto, že jsou příkazy autority indikativními důvody, mají lidé podle Regana důvod přijmout indikativní pravidlo „řídít se příkazy autority“.⁷³ Tak totiž nejlépe vyhoví vnitřním důvodům.

Klíč k tomu, proč se domnívám, že autorita poskytuje důvody robustně, tkví právě v momentu přijetí indikativního pravidla „řídít se příkazy autority“. Domnívám se, že když člověk přijme takové pravidlo, autorita mu pak nutně svými příkazy poskytuje důvody robustně. Robustní poskytování důvodů sestává ze dvou částí, a to zaprvé spuštění už existujícího důvodu a zadruhé z poskytnutí důvodu nového. Když autorita přikáže nekonzumovat určitou chemickou látku, tak spouští důvod „řídít se příkazy autority“ a zároveň poskytuje důvod nový, určující, jak konkrétně tento spuštěný důvod naplnit.

Pokud právě tato autorita svým příkazem dělá – spouští už existující důvod a zároveň poskytuje důvod nový, tak poskytuje důvod robustně. Přidání pojmů *vnitřní důvod* a *indikativní důvod* na tom nic nezmění.

Příspěvek je zveřejněn pod mezinárodní verzí licence
Creative Commons 4.0 International (CC-BY-4.0).

⁷¹ REGAN, 1990, op. cit., s. 5.

⁷² Ibid., s. 8, 14, 15.

⁷³ Ve svém článku jsem používala zjednodušenou verzi indikativního pravidla. Doslovná citace indikativního pravidla, jenž uvádí Regan, zní: „řídít se příkazy (dané entity)“, v originále „follow the directives of (the entity in question)“. REGAN, 1989, op. cit., s. 1013.